Tefsir

(Prvi dio)

UVOD

Hvala i Zahvala pripadaju Allahu Y Gospodaru svih svjetova i neka je Selam i salavat na Njegovog miljenika Muhammeda ρ na njegovu časnu porodicu, na njegove ashabe i sve one koji ga slijede do Sudnjeg dana.

Poštovana braćo i sestre, poštovani čitaoci predstavljavamo vam nekoliko brošuri sa Šeri'atske akademije Mus'ab ibn Umejr.

Odmah na početku želimo da se zahvalimo direktoru medrese bratu Abdurrahmanu na velikodušno ustupljenom čistom (što se tiče autorskih i drugih prava) i djelomično obrađenom materijalu za ove skripte.
Također se zahvaljujemo bratu Hajruddinu koji je pomogao u obradi teksta ove brošure,
a zatim želimo da preporučimo ove tekstove svim onim koji su željni čistog i ispravnog znanja i studentima svih Šerijatskih medresa.

Napominjemo da će jedan dio sredstava ostvarenih distribucijom ove skripte biti ustupljen Šeri'atskoj akademiji Mus'ab ibn Umejr, a drugi dio će biti upotrebljen za pokrivanje troškova štampanja i u davetske svrhe Inšaallah.

Aktivna Islamska Omladina Linz

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ١

Hvala i zahvala pripada Allahu džellešaʼnuhu , a nakon toga salavat i selam na Resula Muhammeda sallallahu alejhi ve sellem, na njegove ashabe Radijellahu anhum, na njegovu časnu porodicu i sve one koji ga slijede do Sudnjeg dana.

Prije svega na samom početku ove naše skromne brošurice u kojoj je jedan dio znanja ili možda uvod u znanje, mi vam srdačno želimo toplu dobrodošlicu, jer je to od sunneta Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, što možemo vidjeti iz slučaja kada mu je došao Safvan radijallahu anhu i rekao da želi da uči i da studira šeri'atsko znanje. Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao: "Dobro došao, o ti koji tražiš znanje!" Dakle, od sunneta je da se poželi dobrodošlica, te vam je mi želimo uz molbu Allahu dželleša’nuhu da nam dadne bereket i da se kasnije širi i uzdiže čisto i ispravno šeri'atsko znanje, a zatim čestitamo vam na odabiru ovoga puta i želimo da budete nasljednici Allahovih poslanika, jer kaže Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem: "Učenjaci su nasljednici Allahovih poslanika."

Nasljednici Allahovih poslanika su sa dva aspekta: sa aspekta traženja znanja i sa aspekta prenošenja tog znanja, jer su to radili Allahovi poslanici. Dakle, suštinska zadaća Allahovih poslanika je bila prenošenje, dostavljanje i objašnjavanje ljudima Allahove dželleša’nuhu Objave.

وَذَكِّرۡ فَإِنَّ ٱلذِّكۡرَىٰ تَنفَعُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٥٥﴾

Kaže Uzvišeni Y: "Opominji, opomena će koristiti vjernicima." (Ed-Dariat, 55. ajet)

Učenjaci su knjige uglavnom počinjali hadisom: "Doista se djela vrednuju prema nijjetu…" Muttefekun alejhi

Tefsir prvi dio

Objava (Vahj)

Jezičko značenje Objave – znači skrivena obavijest na brzinu i došla je u Kur'anu na više načina:

1. Došla je u suri Qasas, 7. ajet: *"I Mi nadahnusmo Musaovu majku: "Doji ga, a kad se uplašiš za njegov život, baci ga u rijeku i ne strahuj i ne tuguj, Mi ćemo ti ga doista vratiti i poslanikom ga učiniti."*

وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّ مُوسَىٰٓ أَنۡ أَرۡضِعِيهِۖ فَإِذَا خِفۡتِ عَلَيۡهِ فَأَلۡقِيهِ فِي ٱلۡيَمِّ وَلَا
تَخَافِي وَلَا تَحۡزَنِيٓۖ إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيۡكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ ﴿٧﴾

2. Nadahnuće za pčelu u suri En-Nahl, 68 ajet: *"Gospodar tvoj je pčelu nadahnuo:"Pravi sebi kuće u brdima i u dubovima i u onome što naprave ljudi."*

وَأَوۡحَىٰ رَبُّكَ إِلَى ٱلنَّحۡلِ أَنِ ٱتَّخِذِي مِنَ ٱلۡجِبَالِ بُيُوتٗا وَمِنَ
ٱلشَّجَرِ وَمِمَّا يَعۡرِشُونَ ﴿٦٨﴾

3. Brzi išaret objava, dolazi na više definicija u Kur'anu, sura Merjem 11 ajet: *"I on iziđe iz hrama u narod svoj i znakom im dade na znanje: «Hvalite Ga ujutro i naveče!»*

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنَ ٱلۡمِحۡرَابِ فَأَوۡحَىٰٓ إِلَيۡهِمۡ أَن سَبِّحُواْ بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا

4. Može da bude kao vesvesa od šejtana, sura El-An'am, 12. ajet: *"...A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi bi ste, sigurno mnogobošci postali."*

Šeri'atsko značenje objave

To je Allahov Y govor objavljen Poslaniku ρ ili poslanicima na jedan brz i sakriven način, nedostupan ljudima.

Način objave poslanicima

1. Istinito snoviđenje (ru'ja) kao što bilježi Buhari od Aiše τ da je rekla: "Prvo sa čim je počela objava je istinito snoviđenje , i to dolazi jasno kao zora."
2. Govor Allaha Y iza zastora, kada kaže:*"I poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali, - a Allah je sigurno sa Musaom razgovarao."* (En Nisa' 164. ajet)

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ
نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾

Zatim 51.ajet sure Eš-Šura: *"Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća osim na jednom od tri načina: nadahnućem, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika koji, Njegovom voljom, objavljuje ono što želi. - On je, zaista, Uzvišen i Mudar!"*

۞ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
رَسُولًا فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ ۚ إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

3. Posredstvom Džibrila υ.

Kakav je bio način objave posredstvom Džibrila υ?

1. Dolazi kao zvonjava zvona i to je najteži način objave Poslaniku ρ.
2. Dolazak Džibrila υ u čovječijem liku.

Kur'an

Jezičko značenje; dolazi kao kiraet, čitanje.
Šeri'atsko značenje; to je Allahov Y govor (mu'džiza) koji je spušten na srce Poslanika ρ, koji je napisan u mushafima i koji je prenešen na mutevatir način.

Imena Kur'ana

1. El-Kur'an, sura El'Isra, 9.ajet: *"Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika."*

إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

2. El-Kitab, sura El-Enbija, 10. ajet: "Mi vam Knjigu objavljujemo u kojoj je slava vaša, pa zašto se ne opametite?"

لَقَدۡ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ كِتَٰبٗا فِيهِ ذِكۡرُكُمۡۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ﴿١٠﴾

3. Ez-Zikr, sura Hidžr, 9. ajet: *"Mi, uistinu, zikr (Kur'an) objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!"*
4. El-Furqan, sura El-Furqan, 1.ajet: *"Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje furqan (Kur'an) da bi svjetovima bio opomena."*

تَبَارَكَ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡفُرۡقَانَ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦ لِيَكُونَ لِلۡعَٰلَمِينَ نَذِيرًا

5. Et-Tenzil, sura Eš-Šua'ra, 92.ajet: "I tenzil (Kur'an) je sigurno objava Gospodara svjetova."

Faze spuštanja Kur’ana

1. Prvo je spušten u Lewhi-mahfuz, na način i vrijeme koje ne zna niko osim Allah Y, i spušten je odjednom; sura Burudž, 21-22. ajet: *"a ovo je Kur'an veličanstveni, na Ploči pomno čuvanoj."*

بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ ﴿٢١﴾ فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ ﴿٢٢﴾

2. Drugo spuštanje sa Lewhi mahfuza u kuću ponosa na zemaljsko nebo, kao što kaže Allah Y: *"Mi smo ga počeli objavljivati u noći*

Kadr." Pod ovim se misli na zemaljsko nebo, a zatim 3. ajet sure Ed-Duhan: "…Mi smo počeli u blagoslovljenoj noći da je objavljujemo, - i Mi doista opominjemo."

حمٓ ﴿١﴾ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةٖ مُّبَٰرَكَةٍۚ إِنَّا
كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾

Zatim sura El-Bekara, 185. ajet: "U mjesecu ramazanu je počelo objavljivanje Kur’ana…"

شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ
وَٱلۡفُرۡقَانِۚ

3. Treće spuštanje je sa dunjalučkog neba na Zemlju, na srce Muhammeda ρ, što predstavlja i posljednju fazu u kojoj je svjetlo došlo čovječanstvu, s’njim je dolazio Džibril a.s, kojeg Allah Y opisuje kao povjerljivog*: "Kur’an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara svemira cijenjenog."* (Et-Takwir 19)

إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي ٱلۡعَرۡشِ مَكِينٖ

Zatim sura Eš-Šua'ra 193. ajet: *"Donosi ga povjerljivi Džibril."*

نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

Kur’an je spuštan dio po dio u periodu od 23 godine, da bi se uklopio sa događajima.

Mudrost objavljivanja Kur'ana dio po dio

1. Učvrščivanje srca Poslanika ρ, jer kaže Allah Y: *"Oni koji ne vjeruju govore: «Trebalo je da mu Kur’an bude objavljen čitav i to odjednom!» A tako se objavljuje da bismo njime srce tvoje učvrstili i Mi ga sve ajet po ajet objavljujemo."* (El-Furqan, 32.ajet)

وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلۡقُرۡءَانُ جُمۡلَةٗ وَٰحِدَةٗۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَۖ وَرَتَّلۡنَٰهُ تَرۡتِيلٗا ٣٢

2. Da bi se olakšalo njegovo pamćenje i shvatanje, jer su Arapi bili nepismen narod.
3. Da bi pratio i da bi se uklapao sa novonastalim situacijama.
4. Postepenost u propisivanju.
5. Izazov i čudo u više kur’anskih sura za mušrike da donesu jedan Kur'an ili bar jednu suru.
6. Odgoj Poslanika ρ i vjernika i njihovo navikavanje na mušričke napade i provokacije, te učvršćivanje vjerničkih srca i jekina.
7. Čvrsti dokazi da je Kur’an od Allaha Y

Mekkanski i medinski ajeti

Briga ashaba o ovim detaljima.

Oni su vodili veliku brigu o tome gdje je i kad objavljen koji ajet. Kaže Ibn Mes’ud τ: "Tako mi Onoga mimo Kojeg nema drugog

boga, nije objavljena nijedna sura, a da ja ne znam gdje je objavljena, niti je objavljen i jedan ajet, a da ja ne znam zbog čega i da znam da ima neko ko bolje od mene zna Allahovu Knjigu, a da do njega mogu doći deve, uputio bih se njemu."

Briga tabi'ina o ovim detaljima. Oni su učili od ashaba ove stvari i vodili brigu o njima. Jedan čovjek je upitao Ikrimu o ovome, pa je on odgovorio: "Taj ajet je objavljen na ovome brdu (pokazujući prstom na brdo koje se zove Sel’a)."

Briga uleme o ovim detaljima. Oni su uložili veliki trud o definisanju mekkanskih i medinskih ajeta.

Broj sura

Mekkanskih 82
Medinskih 20
Oko 12 sura ulema se razišla.

Načini razlikovanja mekkanskih od medinskih sura

1. Sahih rivajetom od ashaba koji su bili savremenici Objave i koji su to prenijeli tabi'inima.
2. Koristeći analogiju i idžtihad putem poznavanja karakteristika mekkanskih i medinskih ajeta.

Razlike između mekkanski i medinskih ajeta

Postoji više načina razlikovanja:
1. Na osnovu onoga kome se obraća ajet. Mekkanski ajeti se obraćaju stanovnicima Mekke, a medinski stanovnicima Medine, pa riječi; *"O ljudi,"* podrazumijevaju obraćanje stanovnicima Mekke, a riječi; *"O vjernici,"* podrazumijevaju obraćanje stanovnicima Medine. Međutim ova norma ne mora biti aplicitna, jer su sura El-Bakara i En-Nisa medinske, ali se u njima nalaze mekkanska obraćanja.

2. Na osnovu mjesta objave. Kaže se da su mekkanski ajeti oni koji su objavljeni u Mekki i u njenoj blizini, a medinski su oni koji su objavljeni u Medini i u njenoj blizini poput Uhuda, Kuba’a, Sel’a. Ova norma takođe nije aplicitna, jer ima ajeta koji su objavljeni na putu, ili na Tebuku, ili u Bejtu-l-makdisu.
3. Na osnovu vremena objave. Mekkanski su oni koji su objavljeni u Mekki ili van nje prije Hidžre, a oni koji su objavljeni nakon Hidžre pa makar i u Mekki, su medinski ajeti poput ajet koji je objavljen o oslobođenju Mekke, sura En-Nisa, 58. ajeta
"Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravično sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah sve doista čuje i vidi."

۞ إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا وَإِذَا حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ
أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا

Sura El-Ma'ide, 3. ajet: *"Danas Sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan Sam da vam Islam bude vjera."*

ٱلۡيَوۡمَ
أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ

Odlike mekkanskog dijela Kur'ana

1. Svaka sura u kojoj ima sedžda.
2. Svaka sura u kojoj ima riječ "Kella"

3. Svaka sura u kojoj ima riječ "O ljudi"
4. Svaka sura u kojoj se nalaze priče o vjerovjesnicima i prijašnjim narodima.
5. Svaka sura u kojoj ima priča o Iblisu i Ademu υ, osim sure El-Beqara.
6. Svaka sura koja počinje sa pojedinačnim harfovima npr.: Elif lam mim.

Karakteristike mekkanskog dijela Kur'ana

1. Poziv u tevhid, obožavanje Allaha Y, spominjanje vatre i Sudnjeg dana, te rasprava sa mušricima.
2. On osramoćuje djela mušrika poput ubijanja, jedenja imetka jetima i zakopavanja žive ženske djece.
3. Snaga izraza u kratkoći rečenica i jezgrovitost poruka.
4. Mnoštvo kazivanja o vjerovjesnicima i odbijanja od strane njihova naroda radi poduke i edukacije
Poslanika ρ.

Odlike medinskog dijela Kur'ana

1. Svaka sura u kojoj ima naredba ili šeri'atska kazna.
2. Svaka sura u kojoj se spominju munafici.
3. Svaka sura u kojoj se raspravlja sa ehlu-l-kitabijama.
4. Svaka sura koja počinje sa *"O vjernici"*

Karakteristike medinskog dijela Kur'ana

1. Pojašnjenje ibadeta, međuljudskih odnosa, kazni, džihada, mira, rata, porodičnih odnosa i pravila vladavine.
2. Obraćanje ehlu-l-kitabijama i poziv istima da prihvate islam.
3. Pojašnjenje ponašanja munafika, te razotkrivanje njihove opasnosti po vjeru.

4. Dužina ajeta i rečenica koji pojašnjavaju pravila propisivanja i ciljeve propisivanja.

Koristi znanja mekkanskih i medinskih ajeta

1. Razjašnjenje derogiranih od derogirajućih ajeta.
2. Poznavanje historije propisivanja i postepenost u njoj.
3. Korištenje ovom naukom u tefsiru Kur'ana i u shvatanju značenja.
4. Osjećanje kur'anskih metoda i njihovo korištenje u da'wi.
5. Definisanje sire Poslanika ρ kroz kur'anske ajete.

Primjeri mekkanskih ajeta u medinskim surama

1. Sura El-Anfal 30. i 64. ajet.

Primjeri medinskih ajeta u mekkanskim surama

1. El-An'am 151-153, a cijela sura je mekkanska
2. El-Hadždž 19-21, a kompletna je mekkanska.

Primjeri sura koje su prenešene iz Mekke u Medinu

1. Sura El-Ea'la. Prenjeli su je Mus'ab ibn Umejr i Ibn Ummi Mektum.
2. Sura Jusuf, a prenio ju je Auf ibn Afra u Medinu i proučio je pred ensarijama i tim povodom nekoliko ensarija je primilo islam.

Primjeri sura koje su prenešene iz Medine u Mekku

1. Sura Et-Tewbe koju je prenio Ebu Bekr τ u 9 g.p.h. kada je postavljen kao emir za hadždž.
2. Sura En-Nisa 97. ajet.

Sura koja je prenešena u Abesiniju

1. Sura Merjem koju je prenio Džafer ibn ebi Talib τ

Primjeri ajeta objavljenih u ljeto

1. Sura Et-Tewbe, 81. ajet.
2. Sura En-Nisa, zadnji ajet o kelali.

Primjeri ajeta objavljenih zimi

1. En-Nur, ajeti potvore na Aišu, od 11 ajeta pa dalje.
2. El-Ahzab, 9. ajet vezan za Bitku na Hendeku.

Primjeri ajeta objavljenih noću

1. Ali 'Imran, 190.ajet.
2. Et-Tewbe, 118. ajet objavljen u zadnjoj trećini noći o trojici koji su izostali za vrijeme Bitke na Hendeku.

Sure objavljene na putovanju

1. El-Anfal.
2. El-Feth.
3. El-Hadždž.
4. El-Ma'ide, 67. ajet.

Ajeti koji nisu objavljeni ni u Mekki niti u Medini

1. El-Furqan, 45. ajet objavljen u Taifu.
2. Qasas, 85. ajet objavljen u Džuhfi.
3. Ez-Zuhruf, 45 ajet objavljen u Bejtu-l-makdisu u noći Isra’: *"Pogledaj u odredbama objavljenim poslanicima Našim, koje smo*

prije tebe slali, da li smo naredili da se mimo Milostivog, klanja božanstvima nekakvim."

وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

Od Ibn Abbasa τ se prenosi da je rekao: "Kad je u noći Isra' Poslanik ρ prenešen, Allah mu je poslao Adema υ i sve poslanike s.a, pa je Džibril υproučio ezan i ikamet, te rekao Poslaniku ρ: "Budi imam! - pa je Poslanik ρ klanjao i kad je završio Allah Y mu je objavio gore navedeni ajet."
4. Er-Rad, 30. ajet objavljen na Hudejbiji.

Povodi objave Kur'ana i poznavanje onog što je prije i onog što je poslije objavljeno

Prvo što je objavljeno iz Kur'ana su ajeti sure El-Aleq.
Prva kompletna sura koja je objavljena je sura El-Muddessir.
A zadnje što je objavljeno je 281. ajet iz sure El-Beqara.

Podjela povoda objave

1. Dio Kur'ana je objavljen bez povoda objave koji su nama poznati i ovo je veći dio Kur'ana.
2. Drugi dio Kur'ana objavljen je sa nekim povodom.

Briga učenjaka o ovim stvarima

Ova nauka je potrebna učenjacima u tefsiru Kur'ana i na ovu temu napisali su mnoga djela, među kojima je i Ali ibn Medinijj, Buharijev šejh, zatim Ibn Hadžer es-Sujuti.
Učenjaci su po pitanjima povoda objave uzeli samo sahih predaje od Poslanika ρ. ili ashaba, i njihov stav je bio provjera rivajeta prije nego bilo šta kažu po pitanju povoda.

Definicija povoda objave i oblici

1. Desi se događaj pa Kur'an bude objavljen povodom toga događaja. Rekao je ibn Abbas τ, kada je objavljen ajet*: "A ti opominji bližu rodbinu."* - popeo se Poslanik ρ. na Safu i povikao, te se narod okupio, "Ako bih vam rekao da konj izlazi iz ovog brda da li biste mi vjerovali," pa je Ebu Leheb rekao:"Teško tebi, zar si nas zbog ovog okupio," pa je Allah Y objavio suru El-Leheb.
2. Da Poslanik ρ. bude upitan za nešto, pa Kur'an dođe sa objašnjenjem, kao što bilježe Ibn Madže i Hakim sa sahih senedom, da je Havla bintu Sa'lebe došla Poslaniku ρ, pa se požalila na svoga muža (…čovjek koji je rekao svojoj žene:" Ti si mi haram poput majke.."), pa je ona rekla Poslaniku ρ:" Allahov Poslaniče, uzeo mi je mladost i potomstvo, pa kad sam ostarila rekao mi je da sam mu kao majka!" pa je rekla: "Gospodaru moj, ja se Tebi žalim" … - i nije se ni pomakla, a Džibril υ je došao sa počecima sure El-Mudžadele.

Mudrost poznavanja povoda objave

1. Poznavanje povoda objave ukazuje na mudrosti objave.
2. Korist u ovome je za vjernike i za nevjernike: vjerniku se ovim povećava iman, a nevjernik biva zadivljen istinitošću objave.
3. Pomaže pri shvaćanju značenja Kur'ana, otklanja sumnje i pogrešna
shvatanja.

Primjeri pojedinih koristi povoda objave

1. Kaže Allah Y: *"A Allahov je i istok i zapad, kuda god se okrenete , pa tamo je Allahova strana…"* (El-Beqara, 115.ajet)

وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ۚ

Ovaj ajet na izgled govori da je čovjeku dozvoljeno da se okrene bilo gdje u namazu i da nije neophodno da se okreće prema Kibli, međutim, onaj ko zna da je ovaj ajet objavljen radi posebne situacije na putu ili radi namaza kojeg obavlja ne znajući gdje je Kibla, pa je idžtihadom odredi, a zatim shvati da je pogrešio, zna da je cilj ovoga ajet olakšavanje.
2. *"Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili - nikako ne misli da će se kazne spasiti; njih čeka teška patnja."* (Ali-Imran 188. ajet)

لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟
فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

U vezi sa ovim ajetom bilježi Buharija da je Mervan ibn Hakem τ poslao čovjeka po imenu Rafi'i kod ibn Abbasa τ da ga pita:" Ako bi svaki čovjek koji voli da bude pohvaljen za ono što je uradio, a i za ono što nije bio kažnjen, onda bi svi bili kažnjeni," pa je Ibn Abbas τ rekao: "Ovo je objavljeno povodom ehlu-l-kitabija," pa mu je proučio 187. ajet iz sure Ali 'Imran u kojem

Allah Y kaže: *"A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati, da neće iz nje ništa kriti, oni su je, poslije, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamjenili; a kako je ružno to što su u zamjenu dobili!"*

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا
تَكْتُمُونَهُۥ فَنَبَذُوهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا
يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

Način poznavanja povoda objave

1. Da postoji jasan tekst kao da prenosilac kaže:" Povod objave tog i tog ajeta je to i to, ili da se ravija izjasni u sličnom značenju kao da kaže: "Poslanik ρ. je upitan za to, pa je objavljen ajet."
2. Da postoji mogućnost da je to povod, kao slučaj koji se desio između Zubejra i jednog ensarije oko vode, pa su se požalili Poslaniku ρ., pa im je on presudio, a ensariji se presuda nije svidjela, pa je objavljen 65. ajet sure En-Nisa: *"I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore."*

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ
بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ
وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا ٦٥

Kaže Zubejr:"Smatram da je ovaj ajet objavljen tim povodom." (Bilježi Buhari)

3. Ako ima više rivajeta i svi govore o povodu, onda se uzima ispravan sahih rivajet kao što bilježe Buhari i Muslim od Džunduba el Bedželija τ da kaže: "Žalio se Poslanik ρ. da nije klanjao noćni namaz, dvije ili tri noći, pa mu je došla žena (izgleda da nije bila muslimanka) i rekla: "Muhammede izgleda da te je tvoj šejtan ostavio (misli se na vahj), nije ti dolazio dvije, tri noći," pa je objavljena sura Ed-Duha.

Primjer o daif (slabim) rivajetima za isti povod. Bilježi Taberani i Ibn Ebi Šejbe od Hafse, od Mejsere, njene majke i sestre koja je bila sluga Poslaniku ρ, da je mali pas ušao u kuću Poslanika ρ. i tamo krepao ispod kreveta, pa je prošlo nekoliko dana, a Poslaniku ρ nije dolazila objava, pa je rekao: O Havla! - šta se desilo u kući Poslanika ρ? Džibril υ mi ne dolazi," pa sam rekla sebi da očistim kuću, pa ju je očistila i ispod kreveta je izvukla psa, te je došao Poslanik ρ tresući se, pa je objavljeno Ed-Duha. Prvi rivajet se prihvata za razliku od drugog zbog svoje vjerodostojnosti.

4. Ako ima više rivajeta koji su iste vjerodojstojnosti, preferiramo jedan nad drugim kroz klasične načine preferiranja, kao što bilježi Buhari od Ibn Mes'uda τ da je rekao: "Dok sam jedne prilike bio sa Poslanikom ρ u njivi, a on je bio naslonjen, te su naišli neki jevreji i rekli među sobom: "Pitajte ga o duši" (o suštini duše), pa je Allahov Poslanik ρ zašutio i nije ništa govorio, te sam shvatio da mu se objavljuje, pa je objavljen 85 ajet iz sure El-Isra' u kome Allah Y, kaže: *"Pitaju te o duši. Reci: Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja."*

وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنۡ أَمۡرِ رَبِّي وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ إِلَّا
قَلِيلٗا ٨٥

Drugi rivajet bilježi Tirmizi od Ibn Abbasa τ, da je rekao: "Kurejšije su rekle jevrejima: "Dajte nam nešto da pitamo ovog čovjeka!" Pa su im rekli:" Pitajte ga o duši," pa su ga upitali, pa je objavljen ovaj gore navedeni ajet." Buharijevi rivajeti imaju prednost nad Tirmizijevim, to je jedan razlog, a drugi je zato što je Ibn Mes'ud τ bio direktno tu prisutan.

5. Ako su rivajeti i po pitanju preferiranja na istom nivou i vrijeme radnji zbivanja je približno, onda ćemo objediniti među njima ako je moguće.

Primjer za ovo je 6. ajet iz sure En-Nur u kojem Allah Y kaže*: "A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdiće svoje svjedočenje zakletvom Allahom i to četiri puta da, zaista govore istinu."*

وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ وَلَمۡ يَكُن لَّهُمۡ شُهَدَآءُ إِلَّآ أَنفُسُهُمۡ
فَشَهَٰدَةُ أَحَدِهِمۡ أَرۡبَعُ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ

Po pitanju ovoga imaju dva rivajeta.

Bilježi Buhari i drugi da je Hilal ibn Umejje τ optužio svoju ženu za blud sa Šurejkom ibn Sahma, pa mu je Poslanik ρ rekao:" Dokaz ili kazna preko leđa, pa je Hilal τ, rekao:" Tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, ja govorim istinu, a Allah Y će sigurno objaviti nešto što će me spasiti od kazne," pa je došao Džibril a.s sa ajetima iz sure En-Nur, 6-8.

Drugi rivajet bilježe Buhari i Muslim od Sehla ibn Sada τ da je Uvejmir τ došao Asimu ibn Udejji τ i rekao mu: "Šta kažeš za čovjeka koji je našao drugog čovjeka sa svojom ženom, hoćeš li ga ubit, pa da onda vi ubijete njega…, pa je Poslanik ρ rekao Uvejmiru: "Allah Y je objavio Kur'anski ajet radi tebe i tvoje žene, onda im je naredio da se zaklinju."

Rezultat je da ćemo prihvatiti oba rivajeta, raditi po njima i smatrati to kao da se radi o više povoda za jedan ajet.

Kaže imam Nevevi: "Može se shvatiti da su ovi ajeti objavljeni povodom Hilala, a kad je došao Uvejmir, Allahov Poslanik ρ. mu je rekao ove riječi." (Tj. dao mu je fetvu na osnovu ajeta objavljenih radi Filala τ).

6. Ako su rivajeti jednaki po pitanju preferiranja, a ne možemo ih objediniti zbog velike vremenske razlike, uzet ćemo kao da se radi o ponavljanju objave istih ajeta. Kao npr. 126 ajet sure An-Nahl: *"Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko vam je učinjeno; a ako otrpite, to je zaista bolje za strpljive."*

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّـٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾

Bilježe Bejheki i Bezzar od Ebu Hurejre τ da je Poslanik ρ stao pored Hamze τ kad je preselio, a bio je izmasakriran, pa je rekao:

"Izmasakriraću sedamdeset njih za tebe," pa je Džibril υ u istom trenutku došao sa ovim ajetom." Iz ovoga se razumije da su ajeti objavljeni na dan Uhuda.

Drugi rivajet bilježe Tirmizi i Hakim od Ubejja ibn Ka'ba τda kaže: "Na dan Uhuda poginule su 64 ensarije, 6 muhadžira, među njima je bio Hamza izmasakriran, te su ensarije rekli:" Da dođe dan nove bitke, uradili bi im više nego što su oni." - pa na dan oslobođenja Mekke Allah Y objavljuje 126 ajet sure En-Nahl. Ovaj rivajet govori o tome da je objavljen na dan oslobođenja Mekke, uz to da je između bitke na Uhudu i oslobođenja Mekke prošlo nekoliko godina, onda uzimamo kao da je ajet ponovo objavljen.

7. Više objava povodom jedne stvari ili zbog jednog povoda. Bilježi Tirmizi od Ummu Seleme da je rekla:"Allahov Poslaniče, nisam čula da je Allah Y spomenuo žene po pitanjima hidžre i u čemu." pa je objavljeno: *"I Gospodar njihov im se odazva: Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih"...*(Eli –Imran 195.ajet)

فَٱسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّى لَآ أُضِيعُ عَمَلَ عَـٰمِلٍ مِّنكُم مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ ۖ بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ ۖ

Također bilježi Tirmizi od Ummu Seleme da je rekla: "Allahov Poslaniče, zašto se mi ne spominjemo u Kur'anu kao što se spominju muškarci?" - pa je objavljen 35. ajet sure El-Ahzab: *"Muslimanima i muslimankama, vjernicima i vjernicama, poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, poniznim muškarcima i poniznim ženama, muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, muškarcima koji poste i ženama*

koje poste, muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha, - Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio."
Također bilježi Tirmizi od Ummu Seleme da je rekla: "Muškarci ratuju, a žene ne ratuju, a nama je pola nasljedstva." pa je objavljeno: *"I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao. Muškarcima pripada nagrada za ono što oni urade, a ženama nagrada za ono što one urade. I Allaha iz obilja Njegova molite. – Allah, zaista, sve dobro zna!* (En-Nisa', 32.ajet)

تَتَمَنَّوْا۟ مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِّلرِّجَالِ
نَصِيبٌ مِّمَّا ٱكْتَسَبُوا۟ ۖ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا ٱكْتَسَبْنَ ۚ وَسْـَٔلُوا۟ ٱللَّهَ مِن
فَضْلِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

Prednost spuštanja ajeta prije propisa

1. Kao sura El-E'ala, 14. ajet: *"Postići će šta želi onaj koji se očisti."*

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾

(dakle kad se kaže očisti misli se na zekatul fitr),
a ajet je mekkanski, a u Mekki nije bilo ni ramazana niti Bajrama.

2. Uzvišeni kaže: *"Kunem se gradom ovim (Mekka), a tebi će biti dopušteno sve u gradu ovom.* (Beled, 1-2.)

أُقْسِمُ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿٢﴾

Ova sura je mekkanska, a Mekka je sveta do Sudnjega dana, međutim, na Dan oslobođenja Mekke Poslaniku ρ je jedan sat (misli se period) bilo dozvoljeno da radi šta hoće (tj. da ubija mušrike), pored toga što je u Mekki bilo zabranjeno ubijanje.
3. Primjer u suri El-Kamer, 45. ajet: *"Skup će sigurno poražen biti, a oni će se u bijeg dati!"* Ajet je mekkanski, a Umer τ je govorio: "Koji će to skup biti poražen?" Kaže Umer τ: "Na dan Bedra sam vidio Poslanika ρ kako izgovara ovaj ajet." (Buhari)

Više ajeta objavljenih povodom jedne osobe

Bilježi Buhari od Enesa ibn Malika τ, da je Umer τ rekao: "Složio sam se sa svojim Gospodarom u tri stvari; rekao sam: "O Allahov Poslaniče, da uzmemo mjesto za klanjanje Mekkamu-Ibrahim." - pa je objavljen 125 sure El-Bekare: *"Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza kog ćete molitvu obavljati!" –*

وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى ۖ

rekao sam, također: "Allahov Posllaniče tvojim ženama ulazi i čestit i pokvaren, pa da im narediš da se zastru," pa je objavljen 59. ajet sure El-Ahzab: *"O Vjerovjesniče, reci ženama svojim, i kćerima svojim, i ženama vjernika neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se najlakše prepoznati pa neće napastvovane biti. A Allah prašta i samilostan je."*

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ
مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾

- dalje nastavlja Umer τ, pa kaže: "Žene Allahovog Poslanika su se složile oko ljubomore," pa sam im rekao: " Allah Y mu može narediti da vas sve razvede i da se oženi boljim od vas," pa je objavljen 5. ajet sure Et-Tahrim: *"Ako vas on pusti, Gospodar njegov će mu dati umjesto vas boljih žena od vas; odanih Allahu, vjernica, poslušnih Allahu, pokajnica, koje se Allaha boje, koje poste, udovica i djevojaka."*

عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَٰجًا خَيْرًا مِّنكُنَّ مُسْلِمَٰتٍ
مُّؤْمِنَٰتٍ قَٰنِتَٰتٍ تَٰٓئِبَٰتٍ عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ ثَيِّبَٰتٍ وَأَبْكَارًا

- A u Muslimovom rivajetu ove iste predaje se kaže da se Umer τ složio s Allahom Y u tri stvari, a to su: hidžab, zarobljenici Bedra i Mekkamu-Ibrahim.

Skupljanje Kur'ana i njegovo slaganje

Skupljanje Kur'ana, tj. njegovo čuvanje, učenje napamet (hifz) kao što kaže Allah Y u 16. ajetu sure El-Kijameh: *"Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bih ga što prije zapamtio."*

Skupljanje Kur'ana, tj. njegovo pisanje na stranice i njegovo objedinjavanje u Mushaf.

Faze skupljanja Kur'ana

1. Prvo skupljanje je bilo u vrijeme Allahovog Poslanika ρ, to jest njegovo pamćenje napamet i prvi koji ga je znao bio je Poslanik ρ koji je s čežnjom isčekivao spuštanje Kur'ana, i mnogo ga je ponavljao iz bojazni da ga ne zaboravi, sve dok ga Allah Y nije smirio i objavio ajete iz sure Al-Kijameh 16-19, ajete u kojima Allah Y kaže : *"Ne izgovaraj Kur'an jezikom da bih ga što prije zapamtio, Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao. A kada ga čitamo, ti prati čitanje njegovo, a poslije, Mi smo dužni da ga objasnimo."*
Zatim su ashabi slijedili primjer Allahovog Poslanika ρ u učenju Kur'ana napamet, da bi time čuvali temelj ove vjere, izvor poslanstva. Kad god je objavljivan koji ajet odmah je pamćen. Ovaj ummet uprkos tome što je nepismen počašćen je velikom memorijom. Kur'an je znalo mnoštvo ashaba napamet. Rivajeti prenose da je samo u bici na bunaru Mauna poginulo 70 hafiza, a isto toliko na dan Jemame. Bila je to bitka protiv Musejleme el-Kezzaba – koji se proglasio poslanikom. Jedan od ashaba koji je bio hafiz Kur'ana, kad je bitka bila u punom jeku, iskopao je rupu u zemlji da ne bježi sa bojnog polja (Salim Mevla Ebi Huzejfe) i rekao je: "Loši su hafizi koji bježe sa bojnog polja."
2. Pisanje Kur'ana za vrijeme Allahovog Poslanika ρ. On je imao pisare Objave, među najboljim ashabima poput: Alije τ Ubejja ibn Ka'ba τ, Muavije ibn Ebi Sufjana τ, pa kad bi bio objavljen koji ajet, on bi naredio da ga zapišu i stave u tu i tu suru, pisali su na listove palmi, kožu i sl. Ashabi su sve što zapišu pokazivali Poslaniku ρ. Zadnji koji mu je pokazao Kur'an je bio Zejd ibn Sabit τ zbog toga su ga Ebu Bekr τ i Usman τ odabrali da objedini Kur'an (misli se na Zejda ibn Sabita τ).
Allahov Poslanik je preselio na Ahiret, a Kur'an je kompletan sačuvan u prsima, napisan na sedam harfova (načina), ali nije bio

objedinjen u jednom Mushafu, ovo se naziva prvo skupljanje Kur'ana.

Drugo skupljanje za vrijeme Ebu Bekra τ

Razlog tome je što je Ebu Bekr τ preuzeo hilafet pa su se desili mnogi događaji, poput otpadništva mnogih Arapa, pa je on pripremio vojsku za borbu protiv otpadnika. U Bici na Jemami preselilo je mnoštvo ashaba među kojima 70 hafiza Kur’ana, te je Umer ukazao Ebu Bekru na bojazan na zaboravljanje i gubljenje Kur’ana. U početku Ebu Bekr τ τ nije htio da to uradi, kao što kaže: "Kako da uradim ono što Poslanik ρ nije uradio," a Umer τ je to ponavljao sve dok Allah Y nije Ebu Bekrova τ prsa rasprostranio da to uradi. Pozvao je Zejda ibn Sabita τ i naredio mu da skupi Kur’an. Na početku je i on odbio ali se kasnije složio.

Način skupljanja Kur’ana Zejda ibn Sabita τ

Zejd ibn Sabit je τ skupio sve što je bilo iz Kur’ana na listovima, koži i slično i ono što je bilo upamćeno kod ljudi, radio je to na sljedeći način: slušao je kako ljudi uče i pregledao zapisano, ni od koga nije prihvatao dok za njega nisu posvjedočila dva svjedoka (ovdje se vidi velika briga za očuvanje Kur’ana), uprkos tome što je i sam bio hafiz.
Na ovaj način rigoroznim provjerama skupljen je Kur’an u jedan Mushaf. Bili su poredani ajeti i sure, ali je bio napisan na svih sedam harfova. Kaže Alija τ:"Najviše nagrade za Mushaf ima Ebu Bekr τ, on je prvi koji je sakupio Allahovu Knjigu." Nakon Ebu Bekrove τ smrti taj mushaf je preuzeo Umer τ, a nakon Umerove smrti predat je Hafsi, kćerci Umerovoj.

Treće skupljanje u vrijeme Usmana ibn Affana τ

Povod ovome je bilo razmimoilaženje u ummetu o načinu učenja Kur’ana. Svako mjesto je učilo na način koji je donešen od strane ashaba koji ih je podučavao, to razmimoilaženje je postalo veliko do te mjere da su se počeli proglašavati kafirima. Pa je vijest došla do Usmana τ i on je poručio da mu Hafsa pošalje mushaf koji je držala. Naredio je Zejdu ibn Sabitu τ i još trojici Kurejšija da ga prepišu.

Način skupljanja Kur’ana Usmana τ

Usman τ je rekao trojici Kurejšija: "Ako se po nekom pitanju ne složite za Zejdom τ, zapišite kako bi to zapisale Kurejšije jer je na njihovom jeziku objavljeno," pa su to i uradili. Nakon što su prepisali, objedinili su ga na jednom od sedam harfova da se ummet po ovom pitanju ni na koji način ne raziđe. Na ovaj način Usman τ je skupio Kur’an u jedan Mushaf jednim harfom. Ummet je ovo prihvatio i ostavio učenje na ovih preostalih šest harfova, ovim je Usman τ uspio ukloniti fitnu. Na svako mjesto je poslao po jedan primjerak, a naredio da se drugi zapali.

Kratki osvrt na sedam harfova, sedam ili deset kiraeta

Bilježe Buharija, Muslim, ashabu sunen osim Ibn Madže, od Hišama ibn Hakima ibn Hizama τ da je Poslanik ρ rekao: "Kur’an je spušten na sedam harfova." Ne postoji razmimoilaženje među ulemom da ovih sedam harfova ne predstavljaju sedam poznatih kiraeta.
Sedam kiraeta je prvi sakupio imam Ebu Bekr ibnu-l-Mudžahid u Bagdadu početkom 300-te godine po Hidžri. Kiraeti su načini učenja, razlikuju se u dužinama, u krupnom i sitnom izgovoru, zaustavljanju na pojedinim harfovima itd.

Sedam harfova na kojima je objavljen Kur'an, znači da se pojedine riječi razlikuju jedna od drugih, međutim, nema kontradikcije u značenju.
Ibn Mes'ud τ komentarišući ovo kaže: "Kao da neko od vas kaže hodi, dođi, priđi i slično." Isto tako značenje ovih riječi mora biti jednako, ali su sva značenja tačna (istinita), kao što bilježe Ebu Davud i Ahmed od Ubejja ibn Ka'ba τ , hadis Merfu'a koji kaže: "Kur'an je objavljen na sedam harfova, pa je rekao Gafururrahim ili Azizun Hakima – Allah je i jedno i drugo, sve dok ajet milosti ne bude završen ajetom kazne, ili da ajet kazne bude završen ajetom milosti "
Džumhur ulema smatra da je Usmanov τ Mushaf jedan od sedam harfova i sadrži zadnju verziju koju je Poslanik ρ proučio pred Džibrilom υ i to se smatra idžmaom ashaba, a oni su zaštićeni da se slože oko zablude. U Usmanovom τ dijelu nije bio izostavljen nijedan vadžib, niti naređen haram.

Pisanje Usmanovog τ Mushafa

Prvo mišljenje je da Usmanov τ način pisanja mushafa nije s naredbom Poslanika ρ, nego je to način kojeg je prihvatio Usman τ a kojeg je ummet prihvatio od njega. Obaveza je da se prihvati, radi po njemu i nije dozvoljeno suprotno.
Drugo mišljenje; obzirom da pisanje Mushafa nije naređeno od strane Poslanika ρ, samim tim dozvoljeno je pisati na drugi način, ovo je stav Ibn Halduna i Ebu Bekra el Bekijanija.
Treće mišljenje je mišljenje džumhur uleme. Pisanje Mushafa je teukifi (propisano, naređeno), dokaz za ovo im je činjenica da je Poslanik ρ. imao pisare Objave i da su oni pisali na ovaj način cijeli Kur'an i da je to Poslanik ρ prihvatio.

Stavovi fakiha po pitanju pridržavanja Usmanovog τ pisanja Mushafa

1. Mišljenje imama Malika; Mushaf se ne smije pisati osim na ovaj prvobitni način.
2. Mišljenje imama Ahmeda; haram je pisati različite harfove waw, elif, ba ili druge.
3. Mišljenje imama Šafije; pisanje Mushafa je sunnet koji treba da se slijedi.
4. Mišljenje Ebu Hanife; dozvoljeno je pisati na drugi način.

Pisanje Mushafa je bilo učinjeno od strane Zejda ibn Sabita τ koji je povjerenik Poslanika ρ i pisac Objave.

Faze uljepšavanja usmanskog pisanja

1. Usmansko pisanje nije imalo tačke niti herekete, obzirom da Arapi nisu imali potrebu za tim zbog maternjeg jezika, sve dok stranci nisu prihvatili Islam u velikim skupinama i pomiješali se sa Arapima. Tada su se u arapskom jeziku počele javljati devijacije i u toj situaciji su vođe muslimana uvidjele obaveznost uljepšavanja pisanja Mushafa, tako što će staviti tačke i herekete.
2. Uobličavanje pisanja:
Učenjaci su se podijelili ko je prvi uobličio pisanje Mushafa. Neki kažu da je to bio Ebu-l-Esved ed-Dueli naredbom Alije ibn Taliba, kad je čuo jednog kako uči 2 ajeta iz sure Et-Tewbe; da je Allah čist od mušrika i Njegovog Poslanika ρ, ovakva greška može namaz pokvariti, uplašio se, naljutio i rekao:" Allah Y je čist od toga da se odriče Svog Poslanika ρ i onda je naredio da se postave hereketi. Kaže se također da je prvi koji je stavio herekete u Mushafu Hasan el Basri, Jahja ibn Ja'mur i Nasr ibn Asim el-Lejsi naredbom Hadždžadža.
3. Oblik koji imamo danas. Na početku hereketi su bili fetha,-stavljala se tačka na početku harfa, damma -stavljala se tačka na kraju harfa, kesra -stavljala se tačka ispod početka harfa, to je kasnije uznapredovalo i fetha je dobila oblik debele linije iznad harfa, a kesra ispod harfa, a damma iznad, kao oblik harfa waw, da

bi daljnjim napredovanjem došao u fazu koju danas imamo, pa Allah Y nagradio one koji su nas pretekli u služenju Kur’anu najljepšom nagradom.

Muhkem i mutešabih

"On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena (u čijim srcima ima strast), željni smutnje i svog tumačenja slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg, a samo razumom obdareni shvaćaju." (Ali 'Imran, 7.)

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَـٰبَ مِنۡهُ ءَايَـٰتٌ مُّحۡكَمَـٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلۡكِتَـٰبِ
وَأُخَرُ مُتَشَـٰبِهَـٰتٌ‌ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمۡ زَيۡغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَـٰبَهَ مِنۡهُ
ٱبۡتِغَآءَ ٱلۡفِتۡنَةِ وَٱبۡتِغَآءَ تَأۡوِيلِهِۦ‌ۗ وَمَا يَعۡلَمُ تَأۡوِيلَهُ ۥۤ إِلَّا ٱللَّهُ‌ۗ وَٱلرَّٲسِخُونَ فِى
ٱلۡعِلۡمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنۡ عِندِ رَبِّنَا‌ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَـٰبِ

Tefsir ovog ajeta:

Allah Y nas obavještava da u Kur'anu ima muhkem ajeta (jasnih, koji imaju jasno značenje), oni su glavnina Knjige, a ima opet drugih ajeta koji su mutešabih, njihovo značenje nije jasno mnogim ljudima (koji se mogu shvatiti na više načina), pa onaj ko

mutešabih shvati roz muhkem, pogodio je, a ko uradi suprotno, promašio je.

Iz ovog razloga Allah Y kaže: *"Oni čija su srca ispunjena strašću i bolesti,"* tj. u njima ima zablude, slijede mutešabih i shvataju ih na način koji odgovara njihovim pogrešnim shvatanjima, time žele fitnu i vođenje u zabludu njihovih sljedbenika; tvrde da uzimaju dokaze iz Kur'ana, a u suštini dokaze uzimaju iz svoje novotarije, kao što neki kršćani uzimaju dokaz iz Kur'ana – iz ajeta koji govore o tome da je Isa υ duh od Njega Y i riječ Njegova Y koju je dostavio Merjemi : *"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Alahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega; zato vjerujte u Allaha i Njegove poslanike i ne govorite: »Trojica su!« Prestanite, bolje vam je! Allah je samo jedan Bog, - hvaljen neka je On! – zar On da ima dijete?! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, i Allah je dovoljan kao zaštitnik."* (En-Nisa', 171. ajet)

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا
ٱلۡحَقَّۚ إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ رَسُولُ ٱللَّهِ وَكَلِمَتُهُۥٓ أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ
مَرۡيَمَ وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۖ وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ ٱنتَهُواْ
خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ لَّهُۥ
مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا ١٧١

A ostavili su 59. ajet u suri Ez-Zuhruf, koji kaže da je Isa υ Allahov Yrob kojem smoMi dali Svoje blagodati: *"On je bio samo rob koga smo Mi poslanstvom nagradili i primjerom za pouku sinovima Israilovim učinili."*

إِنۡ هُوَ إِلَّا عَبۡدٌ أَنۡعَمۡنَا عَلَيۡهِ وَجَعَلۡنَٰهُ مَثَلٗا لِّبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٥٩

Zatim, ajet gdje se kaže da je primjer Isa υ kao primjer Adema a.s: *"Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: »Budi!« - i on bi."* (Ali 'Imran 59. ajet)

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَۖ خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٖ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن
فَيَكُونُ ٥٩

Ovi koji slijede mutešabih ajete s tim žele ili fitnu, tj. zavođenje ljudi ili njihovo skretanje kud oni to žele. Bilježi Ahmed od Aiše τ da je Poslanik ρ proučio 7. ajet sure Ali 'Imran i rekao: *"Ako vidite neke ljude kako raspravljaju oko njega (mutešabih ajeta) to su oni na koje se odnosi ovaj ajet, pa ih se pripazite."*

A njegovo tumačenje ne zna niko osim Allah Y Kaže ibn Abbas τ: Tefsir se dijeli na četiri dijela:

1) Tefsir čije značenje niko nema opravdanje da ne poznaje.

2) Tefsir kojeg Arapi poznaju iz svog jezika.

3) Tefsir kojeg poznaju dobro u nauku upućeni.

4) Tefsir kojeg poznaje samo Allah Y

Bilježi Ibn Ebi Hatim τ od Ibn el-Asa τ da je Resul ρ rekao: "Kur'an nije objavljen da bi jedan dio utjerivao u laž druge, ono što ste shvatili od njega, radite po njemu, a ono što niste shvatili (mutešabih), vjerujte u njega." U Ahmedovom rivajetu se navodi: Kad je Poslanik ρ čuo narod kako se razišao po pitanju Kur'ana, rekao je: "Oni koji su bili prije vas propali su zbog ovog. Allahovu Y Knjigu suprotstavljali su dio drugim dijelom, a Allahova Y Knjiga je objavljena da bi potvrđivala istinitost jednog dijela drugim, pa vi ne utjerujte u laž jedan dio drugim dijelom, ono što znate od njega, govorite, a ono što ne znate ostavite onome ko zna." Zatim dolazi 8. ajet sure Ali 'Imran: *»Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kad si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!«*

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنتَ
ٱلْوَهَّابُ ﴿٨﴾

Bilježi Ibn Merdevi od Esme bint Jezid ibn Seken τ (ova je žena poznata kao hatib žena) da je Poslanik ρ. često učio dovu i govorio: "Gopodaru moj, Ti koji učvršćuješ srca, učvrsti srce moje u Tvojoj vjeri." – pa sam rekla: »Allahov Poslaniče , zar se srce okreće?« – pa je rekao: »Da, Allah Y nije stvorio nijednog Ademovog sina, a da srce njegovo nije između Njegova dva prsta, pa ako želi uputi ga, a ako želi, ostavi ga u zabludi.«

Shvatanje učenjaka usula u definiranju muhkem ajeta

1) Muhkem su oni ajeti kojima se zna šta se želi reći, bilo na prvi pogled, bilo tefsirom.

2) Muhkem se može protumačiti samo na jedan način.

3) Muhkem ne podliježe derogaciji.

4) Muhkem se može samostalno shvatiti.

Shvatanje učenjaka usula u definiranju mutešabih ajeta

1) Ono što je Allah Y ostavio za Sebe od znanja poput Sudnjeg dana, Dedždžala itd.

2) Oni ajeti koji se ne mogu samostalno protumačiti, nego je neophodno da se tumače drugim.

3) Oni ajeti koji podliježu tumačenju na više načina.

4) Ajeti koji nisu jasni i podliježu derogaciji.

Kur'an između muhkem i mutešabih ajeta

Ima ajeta koji ukazuju na to da je kompletan Kur'an muhkem, npr. prvi ajet sure Hud (spominje se riječ *uhkimet*): *''Elif-lam-ra. Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajućeg.''* – u ovom ajetu spomenuto je značenje ihkama, adekvatnosti tekstova i značenja, i ne postojanja razmimoilaženja u značenju. Ima ajeta koji pak ukazuju da postoje mutešabih ajeti poput sure Ez-Zumer, 23. ajet, gdje Allah Y kaže: *''Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke ponavljaju, zbog kojih podilazi jeza one koji se Gospodara svoga boje, a kada se spomene ime Allahovo, kože njihove i srca njihova se smiruju. Ona je Allahov pravi put na koji On ukazuje onome kome On hoće; a onoga koga Allah ostavi u zabludi niko na pravi put neće moći uputiti.''* Dakle ajeti su mutešabih u značenju u potpunosti, mu'džize, koristi, tačnosti, upute ka dobru, kao što jedan drugog potvrđuju u naredbama i zabranama; ako je recimo negdje nešto naređeno, nigdje nije naređeno suprotno ili ako je zabranjeno, nigdje poslije nije naređeno.

Zaključak: Dio Kur'ana je muhkem, a dio mutešabih, po terminologiji; muhkem ajeti su većina, temelj kome se vraća, oni su jasni i u njima nema nikakvih nejasnoća, niti dilema za razliku od mutešabih ajeta; oni su mutešabih u svome značenju mnogim ljudima i znaju ih samo oni koji imaju veliko znanje.

Mutešabih se shvata kroz muhkem

Poput riječi Allaha Y: *"Reci: O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv."* (Ez-Zumer, 53. ajet)

۞قُلْ يَٰعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا۟ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ
إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Dakle ovaj ajet ima dva značenja:

1) Opraštanje svih grijeha onom ko se pokaje.

2) Opraštanje svih grijeha i onom ko se ne pokaje.

Ovaj mutešabih ajet tumačimo kroz muhkem: *"Ja ću sigurno oprostiti onome ko se pokaje i uzvjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na pravom putu ustraje."* (Ta ha, 82. ajet)

وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ ٱهْتَدَىٰ ﴿٨٢﴾

Uzroci postojanja tešabuha

Nekad je nama skriveno šta Zakonodavac Y želi sa određenim ajetima: *"Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja; i nije im dopušteno da kriju ono što je Allah stvorio u*

maternicama njihovim, ako u Allaha i u onaj svijet vjeruju." (El-Beqare, 228. ajet)

وَٱلْمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ
أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِىٓ أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ
ٱلْءَاخِرِ ۚ

Da li su tri mjesečna pranja ili tri čistoće nakon hajza?

Nekad nam sam termin nije jasan poput 189. ajeta iz sure El-Beqare: *"Ne iskazuje se čestitost u tome da sa stražnje strane u kuće ulazite, nego je čestitost u tome da se Allaha bojite."*

وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن
تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ ۗ وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ
أَبْوَٰبِهَا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

Ovaj ajet ne možemo shvatiti ako ne poznajemo povod objave. Čovjek koji bi obukao ihrame prije, nije u Ka'bu ulazio od strane prema kojoj su okrenuta njegova vrata.

Zaključak o mutešabihu
Mutešabih je ono do čega niko od ljudi ne može doprijeti; poput znanja o Allahovom Y biću, zatim suštini Njegovih svojstava, poznavanje gajba, mutešabih je, također, ono što iziskuje

istraživanje da bi shvatili značenje, i na kraju ono što poznaju samo posebni veliki učenjaci.

Derogacija u Kur'anu

Počinjemo sa kur'anskim ajetom: *"Mi nijedan propis ne promijenimo, niti ga u zaborav potisnemo, a da bolji od njega ili sličan njemu ne donesemo. Zar ti ne znaš da Allah sve može?"* (El-Beqare, 106. ajet)

۞مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ ۗ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ
ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

U ovome ajetu riječ *nesh* znači brisanje određenog propisa ili zamjenjivanje drugim propisom, ovo je što se tiče prvog djela, a što se tiče drugog dijela; ona može značiti ili zaborav ili odgađanje propisa. Povodi objave ovog ajeta: Nakon što je Allah Y objavio ajete o promjeni kible muslimana iz pravca Bejtul-makdisa prema Bejtul-haramu, židovi su pozavidjeli muslimanima na tome i ljudima su utjerivali sumnje u Islam, govoreći: *"Muhammed naređuje svojim sljedbenicima jedno, a zatim to zabranjuje i Kur'an nije ni od kog drugog do od njega, zbog toga su u njemu kontradiktornosti."* – pa je Allah Y objavio dva ajeta; 106. gore navedeni ajet i 101. ajet sure En-Nahl: *"Kada Mi jedan ajet dokinemo drugim, - a Allah najbolje zna što objavljuje, - oni govore: »Ti samo izmišljaš!« A nije tako, nego većina njih ne zna."*

بَدَّلْنَآ ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ ۙ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنَزِّلُ قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مُفْتَرٍۭ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

Da li postoji derogacija u prijašnjim šeri'atima?

Odgovor je da, a primjera za to ima mnogo:

1) U vrijeme Adema υ bilo je dozvoljeno da brat oženi sestru, Allah Y mu je dozvolio da njegova djeca mogu ženiti svoje sestre, zatim je to Allah Y zabranio.

2) Allah Y je dozvolio Nuhu υ kad se ukrcao u lađu da jede sve vrste životinja, nakon toga ovaj propis je derogiran, pa su neke vrste zabranjene.

3) U vrijeme Jakuba υ bilo je dozvoljeno spojiti dvije sestre u braku, zatim je derogirano u Tevratu.

4) Allah Y je naredio Ibrahimu υ da žrtvuje svoga sina, a zatim je dokinuo taj propis prije izvršenog djela.

Židovsko negiranje derogacije

Nisu zanijekali derogaciju, osim zbog svoga nevjerstva i inada; kada su zanijekali opis Muhammeda ρ koji se nalazio u njihovim knjigama, kako da ne zanijeću druge stvari.

Važnost derogacije i podsticaj na učenje iste

Ovaj propis derogacije jedan je od temelja u razumijevanju islamskog učenja i uputa ka ispravnosti propisa, tako da se ne izmiješaju stvari, i ovaj propis je vrlo važan kod islamske uleme; kako fekiha tako i usulijuna, zato Abdullah ibn Abbas τ u pogledu ajeta:

يُؤۡتِي ٱلۡحِكۡمَةَ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُؤۡتَ ٱلۡحِكۡمَةَ فَقَدۡ أُوتِيَ خَيۡرٗا كَثِيرٗاۗ وَمَا
يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ٢٦٩

"On daruje znanje onome kome hoće, a onaj kome je znanje darovano – darovan je blagom neizmjernim. A shvatiti mogu samo oni koji su razumom obdareni." (El-Beqare, 269. ajet) – kaže: *"Pod hikmetom se ovdje želi poznavanje derogiranih i derogirajućih ajeta, zatim muhkem i mutešabih, halala i harama i ono što je spušteno prije i kasnije."*

Prenosi se od Ebul-Buhturija τ da je Ali ibni ebi Talib τ ušao jednog dana u mesdžid i zatekao čovjeka koji vazi ljudima, tako da je pobrkao propise u svom govoru (pomiješao je naredbe sa zabranama), pa ga je upitao Alija τ: "Znaš li ti derogirane i derogirajuće ajete?" – a on je rekao: »Ne.« – pa mu je rekao Alija τ: »Upropašten si ti i upropastio si druge. Kako se zoveš?« – a on je rekao: »Zovem se Ebu Jahja.« – "Ne, nego se ti zoveš, Ebu Upoznajte Me!" – i uzeo ga je za uho, rekavši: »Ne vazi ljudima više nikad u mesdžidu.«

Primjeri derogacije u islamskom Šeri'atu

Postoje mnogobrojni primjeri, a mi ćemo navesti nekoliko primjera:

1) Postepenost zabranjivanja alkohola; prvi ajet vezan za alkohol, ajet u kom se spominju plodovi: *"A od plodova palmi i loze pripremate piće i hranu prijatnu. To je, doista, dokaz onima koji pameti imaju."* (En-Nahl, 67. ajet)

وَمِن ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلۡأَعۡنَٰبِ تَتَّخِذُونَ مِنۡهُ سَكَرٗا وَرِزۡقًا حَسَنًاۗ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ٦٧

Bilježi Ahmed od Omera τ da je rekao: *"Gospodaru, daj nam rješenje za alkohol."* – pa je objavljeno:
"Pitaju te o vinu i kocki. Reci: »Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta od njih veća od koristi.« I pitaju te koliko da udjeljuju. Reci: »Višak!« Eto, tako vam Allah objašnjava propise da biste razmislili." (El-Beqare 219. ajet)

۞يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِۖ قُلۡ فِيهِمَآ إِثۡمٞ كَبِيرٞ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ
وَإِثۡمُهُمَآ أَكۡبَرُ مِن نَّفۡعِهِمَاۗ وَيَسۡـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَۖ قُلِ ٱلۡعَفۡوَۗ كَذَٰلِكَ
يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

"O vjernici, pijani nikako molitvu ne obavljajte, sve dok ne budete znali šta izgovarate, i kada ste džunubi – osim ako ste putnici – sve dok se ne okupate. A ako ste bolesni, ili na putu, ili ako ste se sastajali sa ženama, a ne nađete vode, onda dlanovima čistu zemlju dotaknite i lica vaša i ruke vaše potarite. – Allah, zaista, briše grijehe i prašta." (En-Nisa', 43. ajet)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا
تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغۡتَسِلُواْۚ وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ أَوۡ
عَلَىٰ سَفَرٍ أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمۡ تَجِدُواْ
مَآءٗ فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ
عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

pa kada su se ljudi okupili radi namaza dođe glasnik od Poslanika ρ da upozori da se namazu ne približava pijan čovjek, jer ovaj ajet još nije definitivno zabranio alkohol, pa je Omer τ opet molio Allaha Y: *"Gospodaru spusti nam konačno rješenje za alkohol." –*

pa je Allah Y objavio: *"O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo: zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati. Pa hoćete li se okaniti?"* (El-Maide, 90 i 91. ajet)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ
عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن
يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ
ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ﴿٩١﴾

Predaja koju bilježe Ibn Ebi Hatim i drugi od Alije τ koji je spomenuo povod objave ajeta iz sure En-Nisa': "Pozvao nas je Abdurrahman ibn Auf τ i pripremio je hranu i iznio nam je alkohol, pa nam je vino udarilo u glavu i tada je nastupilo vrijeme namaza, i odredili smo jednog od nas da predvodi namaz, pa je u namazu učio suru El-Kafirun mijenjajući značenje ajeta, zatim je Allah objavio ove ajete iz sure En-Nisa."

Definicija nesha

To znači dokidanje šeri'atskog propisa, kasnijim šeri'atskim tekstom.
Šartovi derogacije
1) Da derogacije bude Kur'anom ili Sunnetom. Da li postoji nesh od riječi ashaba ili tabi'ina?

2) Da taj derogirani (mensuh) propis bude šeri'atski i da dođe nakon ovog propisa.

U čemu može biti derogacija?

1) Dešava se u naredbama i zabranama.

2) Ne može se desiti u akidi.

3) Ne može se desiti nesh u ahlaku ili osobinama na koje potiče Islam i koje preporučuje.

4) Ne može se desiti derogacija u temeljnim propisima 'ibadeta kao i mua'melata, kao što kaže Uzvišeni Allah Y: *"On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: »Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!« Teško je onima koji Allahu druge ravnim smatraju da se tvome pozivu odazovu. Allah odabire za Svoju vjeru onoga koga On hoće i upućuje u nju onoga ko Mu se iskreno obrati."* (Eš-Šura, 13. ajet)

۞شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَمَا
وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ
كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ مَا تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِيٓ
إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ ١٣

Načini prepoznavanja nasiha i mensuha

1) Jasna predaja od Poslanika ρ ili ashaba, kao što je sahih hadis gdje kaže Poslanik ρ: "Bio sam vam zabranio posjećivanje groblja, pa ih posjećujte."

2) Stav idžmaa da se radi o nasihu i mensuhu (o derogaciji). Napomena: Ummet se složio oko toga da nema nesha nakon smrti Poslanika , zato se propis idžmaa niti može derogirati, a niti taj propis može derogirati drugi propis.

3) Poznavanje onoga koji je objavljen prije i onoga koji je objavljen kasnije (hronološki).

Podjela nasiha i mensuha

1) Derogacija Kur'ana Kur'anom. Slažu se oko toga da je to dozvoljeno i da se dešavalo.

2) Derogacija Kur'ana Sunnetom. Ulema se podijelila, ispravno je mišljenje da se i to dešavalo, kao situacija koju bilježe Ahmed i Buharija od Poslanika ρ: "Onom koji nasljeđuje se ne piše testament."

- Drugi primjer: oženjeni i udata – bludnik i bludnica, koje treba kamenovati – se ne bičuju.
- Da li je dozvoljena derogacija ahad predajom? Većina uleme smatra da nije.
- Da li je dozvoljena derogacija mutevatir predajom? Dozvoljeno je i ovaj stav zastupaju; Malik, Ebu Hanife i jedan rivajet imama Ahmeda.
- Nije dozvoljeno, i ovaj stav zastupaju Šafija i drugi rivajet od imama Ahmeda.

3) Derogiranje Sunneta Kur'anom. Većina uleme dozvoljava i navode primjer okretanja u namazu (prvo vrijeme prema Kudsu, potvrđeno sunnetom, poslije Kur'an usmjerava prema Bejtul-haramu), drugi primjer obaveznosti derogacije posta Jevmul-ašure (naređeno sunnetom), Kur'an derogira i naređuje post mjeseca ramazana.

4) Derogacija Sunneta Sunnetom:

a) Derogacija mutevatira mutevatirom – dozvoljeno.
b) Derogacija ahada sa ahadom – dozvoljeno.
c) Derogacija ahada mutevatirom – dozvoljeno.
d) Derogacija mutevatira ahadom – kod većine nije dozvoljeno.

Je li dozvoljeno derogirati neko djelo prije nego se prakticira?

Ovo se desilo, na primjer događaj sa Ismai'lom a.s; njegovom ocu Ibrahimu υ je bilo naređeno da ga zakolje, pa je taj propis dokinut prije nego je proveden u praksu, zatim propis o propisivanju namaza sa 50 namaza na 5 dnevnih namaza je dokinut prije činjenja.

Imamo slučaj i kada je samo jedna osoba uradila jedan propis, pa je došla derogacija:

"O vjernici, kad hoćete da se s Poslanikom posavjetujete, prije savjetovanja milostinju udijelite. To je za vas bolje i čistije. A ako nemate – pa, Allah, zaista, prašta i samilostan je.
Zar vas je strah da prije savjetovanja svoga milostinju udijelite?! A ako ne udijelite i Allah vam oprosti, onda molitvu obavljajte i zekat dajte i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah dobro zna ono što vi radite." (Mudžadele 12 i 13. ajet

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ
صَدَقَةٗۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ
رَّحِيمٌ ١٢ ءَأَشۡفَقۡتُمۡ أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ فَإِذۡ
لَمۡ تَفۡعَلُواْ وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ
ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٣

Nastavak u brošuri broj 2.

رَبَّنَا لَا تُزِغۡ قُلُوبَنَا بَعۡدَ إِذۡ هَدَيۡتَنَا وَهَبۡ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحۡمَةًۚ إِنَّكَ أَنتَ
ٱلۡوَهَّابُ ٨

«Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kad si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje » Ali Imran 8.

lektor:Abdulmedžid Nezo,...
obrada teksta: Abdurrahman Kalabić, Hamza Alagić...
šerijatska recenzija: prof. sa medrese Mus,ab ibn Umejr,
dizajn i štampa: AIO Linz